

Кандидат історичних наук,
доцент кафедри педагогіки та психології
Чернігівського обласного інституту післядипломної
педагогічної освіти імені К. Д. Ушинського
(Чернігів, Україна) E-mail: oksmos78@ukr.net

УМОВИ ТА ЧИННИКИ НЕПЕРЕРВНОГО ПРОФЕСІЙНОГО ЗРОСТАННЯ ВЧИТЕЛІВ

Знаходячись на будь-якому етапі своєї професійної діяльності учитель не може вважати себе повністю професійно сформованим. Знання, індивідуальний досвід, професійні та духовні цінності у поєднанні впливають на його професійне зростання, яке обумовлюється мірою активності спрямованої на вдосконалення. Просте споглядання власної професійної діяльності, стійкість професійних навичок, відсутність прагнення та потреби до перетворень характеризує неготовність фахівця до професійного зростання.

Мета статті полягає у визначенні та дослідженні організаційно-педагогічних умов, за яких відбувається процес неперервного професійного зростання вчителів та чинників, які впливаючи на вказані умови, актуалізують професійний розвиток педагога.

Методологічною основою статті є філософські, психологічні, педагогічні теорії та положення, які розкривають концептуальні підходи щодо досліджуваної проблематики.

Наукова новизна полягає у визначенні та дослідженні сутності організаційно-педагогічних умов процесу неперервного професійного зростання вчителів та чинників, що впливають на означені умови. Професійне зростання педагога є процесом якісних і кількісних перетворень його професійного потенціалу, що обумовлені як внутрішніми так і зовнішніми умовами та керованими і некерованими чинниками як мають вплив на означені умови. Умови можна визначити елементами системи на яких ґрунтується педагогічний процес та які забезпечують досягнення конкретної мети. В основі професійного розвитку педагога лежить детермінована активність особистості, адже він пов'язаний з перетвореннями складових професійного потенціалу, появою нових якостей на кожній сходинці та обумовлений певними чинниками. Можна виділяти зовнішні та внутрішні чинники професійного зростання, ті які мають позитивний або негативний вплив.

Висновки. Розуміння теоретичних основ неперервного професійного зростання педагога, організаційно-педагогічних умов на етапі навчання у закладі вищої освіти, вивчення чинників професійного розвитку вчителя, дає можливість охарактеризувати організаційно-педагогічні умови які забезпечують його неперервний професійний розвиток.

Ключові слова: умови, організаційно-педагогічні умови, майбутній вчитель, неперервне професійне зростання, чинники професійного зростання.

Постановка проблеми. Знаходячись на будь-якому етапі своєї професійної діяльності учитель не може вважати себе повністю професійно сформованим. Знання, індивідуальний досвід, професійні та духовні цінності, у поєднанні, впливають на його професійне зростання, яке обумовлюється мірою активності спрямованої на вдосконалення. Просте споглядання власної професійної діяльності, стійкість професійних навичок, відсутність прагнення та потреби до перетворень характеризує неготовність фахівця до професійного зростання. Як визначав А. Маслоу, «тенденції до скорочення потреб та захисні механізми виявляє не тенденції зростання, а захисту» [6, 238].

Аналіз актуальних досліджень та публікацій. Як засвідчує аналіз низки наукових досліджень, понятійний базис дефініції «умова» є доволі емним та знаходиться на перетині дослідницьких полів філософії, психології та педагогіки. Професійний розвиток педагога обумовлений внутрішніми і зовнішніми умовами та керованими і некерованими чинниками які впливають на означені умови. Різні аспекти понять «умова», «педагогічні умови» та «організаційно-педагогічні умови», хоча і не повною мірою, але розкриті у працях В. Андрєєва, Ю. Бабанського, В. Белікова, Р. Гуревич, В. Загвязинського, М. Зверєвої, І. Зязюна, А. Дьоміна, Н. Іпполітової, В. Ключко, М. Козяр, В. Монахова, А. Найна, І. Підласого, О. Пехоти, С. Рубінштейна, В. Сластьоніна, А. Хуторського, Л. Філіппова, Н. Яковлевої. А. Дьомін, В. Лузан розглядають педагогічні умови підготовки фахівців у ЗВО; Р. Гуревич, В. Ключко,

М. Козяр, В. Монахов – педагогічні умови застосування інформаційних технологій у процесі навчання у закладах вищої освіти. Ю. Бабанський визначає педагогічні умови як обставини або чинники, які визначають ефективність функціонування педагогічної системи. Чинники професійного зростання педагога розглядають В. Лізінский, А. Щербаков, В. Петрушин, Л. Виноградова, Т. Ларіна, Н. Степанченко, С. Избаш, О. Перехейда.

Т. Ларіна зазначає, що поряд із зовнішніми умовами існують внутрішні чинники, які забезпечують ефективність організації професійного розвитку вчителів. С. Избаш як на чинник, що має позитивний вплив на професійне зростання вчителів, вказує на керування вказаним процесом у формі сприяння. Більшість дослідників зазначає, що чинниками, які впливають на професійну сферу педагога, можуть бути як зовнішні, так і внутрішні. Н. Степанченко у своєму доробку розглядає зовнішні і внутрішні чинники професійного розвитку особистості вчителя фізичного виховання. Слід зауважити, що використовуючи вказане поняття, науковці та практики дотримуються доволі різних позицій щодо його трактування. Загалом, педагогічні умови та чинники, що впливають на процес неперервного професійного зростання вчителів потребують подальшого ґрунтовного дослідження.

Мета статті полягає у визначенні та дослідженні організаційно-педагогічних умов, за яких відбувається процес неперервного професійного зростання вчителів та чинників, які впливаючи на відповідні умови, актуалізують професійний розвиток педагога.

Методологічною основою статті є філософські, психологічні, педагогічні теорії та положення, які розкривають концептуальні підходи щодо досліджуваної проблематики.

Наукова новизна полягає у визначенні та дослідженні сутності організаційно-педагогічних умов процесу неперервного професійного зростання вчителів та чинників, що впливають на означені умови.

Виклад основного матеріалу. Професійне зростання педагога є процесом якісних і кількісних перетворень його професійного потенціалу, що обумовлені як внутрішніми так і зовнішніми умовами та керованими і некерованими чинниками які мають вплив на означені умови. Умови можна визначити елементами системи на яких ґрунтується педагогічний процес та які забезпечують досягнення конкретної мети. Організаційно-педагогічні умови як комплекс взаємопов'язаних та взаємообумовлених компонентів, які забезпечують неперервність професійного зростання педагога. Структура комплексу умов має бути доволі гнучкою, динамічною, розвиватись залежно від характеристик та складових процесу неперервного професійного зростання вчителя.

В основі професійного розвитку педагога лежить детермінована активність особистості, адже він пов'язаний з перетвореннями складових професійного потенціалу, появою нових якостей на кожній сходинці та обумовлений певними чинниками. Чинники є причинами, рушійними силами які характеризують, стимулюють прояви та реалізацію професійного потенціалу педагога, актуалізують його професійний розвиток. Виокремлюють зовнішні та внутрішні чинники професійного зростання, ті, що мають позитивний або негативний вплив.

Серед чинників, які мають позитивний вплив виокремлюють такі зовнішні та внутрішні: колектив який характеризується концептуальною та ціннісно-орієнтаційною єдністю; гуманістичне середовище навчального закладу; організація навчання як процесу фасилітації; система об'єктивних вимог до професійних якостей педагога; вирішення нестандартних педагогічних задач; підтримка з боку адміністрації; особистісна спрямованість; професійна рефлексія; суб'єктивний професійний контроль; професійна самооцінка та професійне самоусвідомлення.

О. Перехейда досліджуючи чинники професійного зростання педагога зауважує, що для організації роботи педагогічного колективу щодо підвищення професійної майстерності його членів, необхідно враховувати: рівень професійної підготовки кожного педагогічного працівника, його здібності та коло інтересів; наявність у педагогічному колективі атмосфери взаємоповаги та довіри, уваги до його потреб та запитів; сприяння ствердженню педагога серед колег, підвищенню його професійної підготовки; допомогу педагогові в усвідомленні та узагальненні його власного досвіду ґрунтуючись на поєднанні теорії та практики [9].

Одним із зовнішніх чинників, що позитивно впливають на професійне зростання педагога, дослідники називають педагогічний колектив. Внутрішній потенціал професійного розвитку вчителя є результатом взаємодії особистості саме з соціально-професійною групою, тобто з педагогічним колективом, у процесі якої відбувається збагачення психіки, створюються матеріальні і духовні цінності [3, 15]. Ще одним чинником, який визначає професійний розвиток педагога, є наявність гуманістичного середовища навчального закладу. Створення у школі психологічного середовища, яке має гуманістичну спрямованість, забезпечує найбільш ефективний професійний розвиток, оскільки сприяє оптимізації взаємодії соціуму та особистості [8].

Визначальним чинником професійного розвитку педагога є навчання яке організоване у вигляді процесу фасилітації. Фасилітація проявляється у такій побудові процесу навчання, за якого формується атмосфера психологічної підтримки, завдяки якій підвищується рівень навчальної мотивації, відповідальності. У педагогічній діяльності вона надає стимулюючий, розвиваючий та підтримуючий вплив. Як стиль викладання, є можливою завдяки перебудові особистості вчителя через його особистісне зростання. За умови такого навчання, з одного боку, особа вчиться будувати перетворюючі моделі

поведінки, з іншого, навчається способам розширення суб'єктності, що складає основу професійного зростання, розвитку професійно-значущих якостей, неперервного розвитку [1; 2, 43–47].

Об'єктивні професійні вимоги до особистості, детерміновані професійною діяльністю, у процесі якої формуються та розвиваються нові професійні педагогічні якості, також є одними з провідних чинників професійного зростання вчителя [3, 16]. Потужним чинником професійного зростання дослідники визначають характер професійної діяльності, зокрема слід зауважити, що вирішення нестандартних ситуацій та задач у процесі педагогічної діяльності стимулює самоорганізацію та розвиток особистості. Процеси самоорганізації та саморозвитку, своєю чергою, створюють умови для професійного розвитку вчителя [11].

Не останню роль серед чинників, які мають позитивний вплив на професійний розвиток педагогічного працівника, відіграють міжстатусні та міжпоколінні взаємини, що складаються у процесі професійного спілкування та діяльності у педагогічному колективі. Позитивний вплив відіграє і сприяння з боку адміністрації закладу освіти у процесі управління професійним розвитком педагогічного працівника [4; 10, 25–31].

Більшість вказаних чинників є зовнішніми щодо процесу неперервного професійного зростання педагога, такими, які супроводжують внутрішні та чинять вплив на їх активізацію. Як на один з визначальних чинників професійного розвитку педагога дослідники вказують на особистісну спрямованість, адже потреба у професійному вдосконаленні проявляється тоді, коли професійна діяльність набуває усвідомленої особистісної цінності [5, 163–168; 15]. Не останню роль у професійному розвитку вчителя відіграють такі чинники як професійна рефлексія, за допомогою якої відбувається осмислення власної професійної діяльності; професійна самооцінка, завдяки якій професійні смисли трансформуються у професійні цінності та професійне усвідомлення як здатність до довільної професійної діяльності та поведінки. Суб'єктивний професійний контроль є тим чинником професійного розвитку вчителя, який має визначальний вплив на успішність педагогічної діяльності, стійкість щодо зовнішніх факторів стресу, надійність педагога у професійній взаємодії. Рівень сформованості суб'єктивного контролю визначається педагогічною відповідальністю та рівнем сформованості індивідуального стилю професійної діяльності.

З метою повноти висвітлення проблематики неперервного професійного зростання педагога слід визначити і ті чинники, які мають негативний вплив на ефективність його професійного розвитку. До таких належать: соціальні бар'єри, професійні бар'єри та особистісні бар'єри. Дослідники проблематики особистісного росту виділяють низку чинників, які мають негативний вплив на професійний розвиток особистості. Серед них: прагнення до переваги, яке виникає як результат невпевненості щодо можливості ефективного функціонування та конструктивної взаємодії разом із колективом; включення захисного механізму у вигляді тривожності або так званого «захисного панцира»; скутість у поведінці та переоцінка рольової поведінки [16, 22–25].

Дослідники психологічних бар'єрів професійного зростання, одне з перших місць відводять емоційно-особистісним. Крім того, негативний вплив чинять соціальні бар'єри, спровоковані зовнішніми причинами, такі як незадовільний рівень оплати праці або неувага суспільства до проблем педагогів; професійні бар'єри, такі як відсутність умов для професійного розвитку, відсутність підтримки з боку адміністрації навчального закладу або професійні ускладнення; особистісні бар'єри пов'язані з внутрішніми суб'єктивними причинами, такі як низький рівень мотивації досягнень, невпевненість у власних силах, розчарування у професії [12, 60–75].

Однією з умов неперервного професійного зростання вчителів у процесі підвищення кваліфікації на базі інститутів післядипломної педагогічної освіти або педагогічних та класичних університетів є створення спеціально організованого середовища. Найбільш ефективно ця умова реалізується за рахунок створення групи слухачів, яку складають педагоги з різним стажем роботи або з різною предметною спрямованістю. У процесі взаємодії, обміну досвідом між членами групи створюється атмосфера взаємної підтримки, доброзичливості, яка зберігається у подальшій професійній діяльності вчителя. Взаєморозуміння, усвідомлення важливості й актуальності тем, співтворчість і синергія педагогічної майстерності сприяють подальшому саморозкриттю та самореалізації педагога.

Маємо зазначити, що для професійного розвитку педагога важливими є взаємини, що зародились у процесі діалогового спілкування як між членами групи, так і з лектором–спікером. Науково-педагогічний працівник, який виступає у ролі спікера, повинен створювати на занятті такі умови, за яких виникає можливість усвідомлення проблемних питань, утруднень та їх спільного обговорення. Увага групи має концентруватися на спільній конгруентній взаємодії та взаємодії, в основу якої покладено принцип фасилітації [13].

Важливою умовою професійного розвитку вчителя у процесі підвищення його кваліфікації є особистість викладача, який є спікером під час проведення навчальних занять та консультантом. Перш за все, викладач (науково-педагогічний працівник), що здійснює підвищення кваліфікації вчителів, має відповідати тим вимогам, що висуваються до педагога, який здійснює навчання дорослих, тобто андрога. Викладач має володіти високим рівнем педагогічної майстерності, володіти предметом, мати високі комунікативні якості, бути здатним до професійного розвитку, вміти створити мотиваційні умови

для професійного розвитку вчителів. Він має володіти широким спектром форм, методів та засобів навчання, розуміти вимоги та можливості конкретної категорії вчителів, які підвищують кваліфікацію, вміння скорегувати план заняття та технологію його проведення відповідно до цих вимог та потреб, бути консультантом-координатором. Його діяльність має спрямовуватись на активізацію мисленевих процесів вчителя, забезпечення розуміння та сприйняття інформації як предмету обміну, індивідуалізацію педагогічної взаємодії, досягнення суб'єкт-суб'єктної взаємодії лектора та вчителя, який підвищує кваліфікацію [14, 4].

Як на одну з умов неперервного професійного зростання вчителів слід вказати на процесуальний компонент підвищення кваліфікації, тобто на характер організації навчального процесу, його форми, методи, способи навчання, створення можливостей для співпраці. Обираючи форми, методи та способи організації занять необхідно додержуватись принципу «гнучкості», відповідності поставленій меті та змістовній складовій. Серед форм навчання, у процесі підвищення кваліфікації слід звернути увагу на ті, які є найбільш популярними та результативними, а саме: лекційні, семінарські та практичні заняття, вебінари, семінари-тренінги, «круглі столи», консультації як групові, так і індивідуальні, самостійну роботу.

Важливою умовою неперервного професійного зростання вчителів є змістовний компонент процесу підвищення кваліфікації у закладах вищої та післядипломної педагогічної освіти. Підвищення кваліфікації вчителів організовується шляхом навчання за програмами підвищення кваліфікації та у вигляді стажувань. В їх основу покладено компетентнісний підхід. Отже, сьогодні однією з визначальних складових системи неперервної освіти є розвиток професійної компетентності вчителя. Компетентність означає готовність до високого рівня виконання своїх посадових та фахових обов'язків відповідно до сучасних світових стандартів та вимог, теоретичних знань та практичного досвіду.

Покладений в основу процесу підвищення кваліфікації вчителів компетентнісний підхід, спрямований на набуття нових, вдосконалення наявних компетентностей (знань, вмінь, навичок і якостей). Сьогодні компетентність означає готовність до високого рівня виконання своїх посадових та фахових обов'язків відповідно до сучасних світових стандартів та вимог, теоретичних знань та практичного досвіду [7].

Висновки. Серед чинників, які перешкоджають професійному розвитку педагога, є проблеми особистісного розвитку або ж чинники, які за своїм контекстом визначаються як протилежні позитивним. Їх виявлення надає можливість знівелювати або блокувати негативний вплив. Розуміння теоретичних основ неперервного професійного зростання педагога, організаційно-педагогічних умов на етапі навчання у закладі вищої освіти, вивчення чинників професійного розвитку вчителя, дає можливість охарактеризувати організаційно-педагогічні умови які забезпечують його неперервний професійний розвиток. Перспективи подальших досліджень пов'язані з подальшим аналізом педагогічних та організаційно-педагогічних умов та чинників неперервного професійного розвитку педагога у процесі підвищення кваліфікації.

References

1. Волошко Г. Фасилітативний підхід у діяльності викладача як сучасний напрям реформування вищої освіти. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, 2016, № 9 (63). С. 96–106.
Voloshko H. (2016). Fasyliatyvnyi pidkhd u diialnosti vykladacha yak suchasnyi napriam reformuvannya vyshchoi osvity. [Facilitative approach in teacher activity as a modern direction of higher education reform]. *Pedahohichni nauky: teoriia, istoriia, innovatsiini tekhnologii – Pedagogical sciences: theory, history, innovative technologies. Sumy, Ukraine* : Vydavnytstvo SumDPU imeni A. S. Makarenka.
2. Врублевская Е. Г. Развитие способности педагогов к фасилитирующему общению : Учебное пособие. Хабаровск : «Колорит», 2001. 182 с.
Vrublevskaya E. G. (2001). Razvitiye sposobnosti pedagogov k fasilitiruyush'emu obsh'eniyu: Uchebnoe posobie. [Developing facilitators' facilitative communication ability: a training manual]. Habarovsk, Russia : Kolorit.
3. Зеер Э. Ф. Психология профессий : учебное пособие для студентов вузов. М. : Академический Проект; Екатеринбург : Деловая книга, 2003. 336 с.
Zeer E. F. (2003). Psihologiya professii: uchebnoe posobie dlya studentov vuzov [Psychology of professions : a textbook for university students]. Moscow, Russia : Akademicheskii Proekt; Ekaterinburg, Russia : Delovaya kniga.
4. Ізбаш С. С., Бутурліна Ю. О. Управлінська підтримка зростання професійної майстерності педагога. *Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту*, 2009, № 3. С. 56–59.
Izbash S. S., Buturlina Yu. O. (2009). Upravlinska pidtrymka zrostannia profesiinoi maisternosti pedahoha. [Managerial support for teacher professional skill growth]. *Pedahohika, psykholohiia ta medyko-biolohichni*

problemy fizychnoho vykhovannia i sportu – Pedagogy, psychology and medical and biological problems of physical education and sports, 3, 56–59.

5. Кузьмина Н. В. Профессионализм личности преподавателя и мастера производственного обучения. М. : Высшая школа, 1990. 238 с.
Kuzmina N. V. (1990). Professionalizm lichnosti prepodavatelya i mastera proizvodstvennogo obucheniya. [Professionalism of the personality of the teacher and master of vocational training]. Moscow, Russia : Visshaya shkola.
6. Маслоу А. Психология бытия. М. : Педагогика, 1997. 304 с.
Maslou A. (1997). Psihologiya bitiya [Psychology of being]. Moscow, Russia : Pedagogika.
7. Михайлишин Р. Р. Професійно компетентнісний підхід у системі післядипломної освіти. URL : [https://pedcollege.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/09/Професійно компетентнісний підхід у системі післядипломної освіти.pdf](https://pedcollege.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/09/Професійно_компетентнісний_підхід_у_системі_післядипломної_освіти.pdf).
Mykhailyshyn R. R. Profesiino kompetentnisnyi pidkhd u systemi pislidyplomnoi osvity. [Professionally competent approach in the system of postgraduate education]. Retrieved from [https://pedcollege.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/09/Profesiinokompetentnisnyi pidkhd u systemi pislidyplomnoi osvity.pdf](https://pedcollege.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/09/Profesiinokompetentnisnyi_pidkhd_u_systemi_pislidyplomnoi_osvity.pdf)
8. Панова Н. В. Социально-психологические факторы профессионального развития педагога. *Человек и образование*, 2009, № 2. С. 48–53.
Panova N. V. (2009). Socialno-psihologicheskie faktori professionalnogo razvitiya pedagoga. [Socio-psychological factors of the teacher's professional development]. *Chelovek i obrazovanie – Man and education*, 2, 48–53.
9. Перехейда О. Стимулювання професійної майстерності педагога – важливий чинник управління. *Рідна школа*, 2004, № 5. С. 30–32.
Pereheida O. (2004). Stimulyuvannya profesiinoyi maisternosti pedagoga – vazhliivii chinnik upravlinnya. [Promoting the professional skill of the teacher is an important factor in management]. *Ridna shkola – Native school*, 5, 30–32.
10. Перспективы и механизмы развития воспитательного потенциала российского учительства / под ред. Н. Л. Селивановой, П. В. Степанова. М., 2011. 176 с.
Selivanova N. L., Stepanova P. V. (2011). Perspektivi i mehanizmi razvitiya vospitatelnogo potenciala rossiiskogo uchitelstva. [Prospects and mechanisms for the development of the educational potential of Russian teachers]. Moscow, Russia.
11. Петренко А. А. Педагогические факторы и условия становления и развития профессионализма педагога-руководителя в системе непрерывного образования. *Российский научный журнал*, 2010, № 18. С. 163–168.
Petrenko A. A. (2010). Pedagogicheskie faktori i usloviya stanovleniya i razvitiya professionalizma pedagoga-rukovoditelya v sisteme neprerivnogo obrazovaniya. [Pedagogical factors and conditions of formation and development of professionalism of the teacher-leader in the system of continuing education]. *Rossiiskii nauchnii zhurnal – Russian scientific journal*, 18, 163–168.
12. Подымов Н. А. Психологические барьеры в профессиональной деятельности учителя: дис. ... д-ра психол. наук. Москва, 1999. 390 с.
Podimov N. A. (1999). Psihologicheskie bareri v professionalnoi deyatelnosti uchitelya. [Psychological barriers in the professional activity of a teacher]. *Doctor's thesis*. Moscow, Russia.
13. Родина Н. В. Роль его-конгруентности личности в подоланні стресових ситуацій та забезпеченні суб'єктивного відчуття безпеки. *Вісник ОНУ ім. І. І. Мечникова. Психологія*, 2014, Т. 19, Вип. 2(32). С. 270–281.
Rodina N. V. (2014). Rol eho-konhruentnosti osobystosti v podolanni stresovykh sytuatsii ta zabezpechenni sub'iektyvnogo vidchuttia bezpeky. [The role of the ego-congruence of the individual in overcoming stressful situations and providing a subjective sense of security]. *Visnyk ONU im. I. I. Mechnykova. Psykholohiia – Bulletin of I. I. Mechnikov ONU. Psychology*, T. 19, Vol. 2 (32), 270–281.
14. Сисоева С. О. Интерактивные технологии навчання дорослих: навчально-методичний посібник. НАПН України, Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих. К. : ВД «ЕКМО», 2011. 324 с.
Sysoieva S. O. (2011). Interaktyvni tekhnolohii navchannia doroslykh: navchalno-metodychnyi posibnyk. NAPN Ukrainy, In-t pedahohichnoi osvity i osvity doroslykh. [Interactive Adult Learning Technologies: A Toolkit. National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine, Institute of Teacher Education and Adult Education]. Kyiv, Ukraine : VD «ЕКМО».
15. Тарасова О. А. Самообразование как важнейший фактор личностного и профессионального роста современного вузовского преподавателя. *Международный научно-исследовательский журнал*, 2013, № 7 (14), Ч. 4. С. 93–94.

Tarasova O. A. (2013). Samoobrazovanie kak vazhneishii faktor lichnostnogo i professio-nalnogo rosta sovremennoogo vuzovskogo prepodavatelya. [Self-education as the most important factor in the personal and professional growth of a modern university teacher]. *Mezhdunarodnii nauchno-issledovatel'skii zhurnal – International research journal*, 7 (14), Issue 4, 93–94.

16. Щербакова Т. Н. Субъективный контроль как фактор личностного роста учителя : дис. ... канд. психол. наук. Ростов-на-Дону. 1994. 193 с.

Sh'erbakova T. N. (1994). Subektivnii kontrol kak faktor lichnostnogo rosta uchitelya. [Subjective control as a factor in the personal growth of a teacher]. *Candidate's thesis*. Rostov, Russia.

Sahach O.

ORCID 0000-0002-4504-3405

Ph.D. in Historical Sciences,
Assistant Professor of Psychology and Pedagogy Department,
Chernihiv Regional Institute of Postgraduate
Pedagogical Education of K. D. Ushynskiyi
(Chernihiv, Ukraine) E-mail: Oksmos78@ukr.net

CONDITIONS AND FACTORS OF CONTINUOUS PROFESSIONAL TEACHERS' GROWTH

*Being at any stage of the professional activity, the teacher cannot be fully professionally formed. Knowledge, individual experience, professional and spiritual values in general, influence his or her professional growth, which is conditioned by a measure of activity aimed at perfection. Pure contemplation of one's professional activity, the stability of professional skills, the lack of desire, and the need for transformations describe the expert's unpreparedness for professional growth. **The purpose of the article** is to identify and study the organizational and pedagogical conditions which influence the process of continuous professional teachers' growth, and factors that impact on these conditions and actualize the professional development of the teacher. **The scientific novelty** is to determine and study the nature of organizational and pedagogical conditions of the process of continuous professional growth of teachers and factors that influence these conditions. **Academic novelty** is to determine and study the essence of organizational and pedagogical conditions in the process of continuous professional growth of future teachers. The professional growth of the teachers is a process of qualitative and quantitative transformations of their professional prospects, which have a result both by internal and external conditions and by managed and unmanaged factors as influencing the specified requirements. They can be defined by the elements of the system on which the pedagogical process is based and which ensures the achievement of specific goals. The teacher's professional development is based on the deterministic activity of the individual, because it is connected to the transformation of the components of professional prospects, and the emergence of the new qualities at each stage due to certain factors. It is possible to distinguish the external and internal factors of professional growth, those that have positive or negative consequences.*

Conclusions. *Theoretical foundations of continuous teachers' professional growth, organizational and pedagogical conditions at the stage of higher education, as well as studying the factors of teachers' professional development, allows characterizing the regulatory and educational requirements. That all ensure their continuous professional development.*

Keywords: *conditions, organizational and pedagogical conditions, future teacher, continuous professional growth, factors of professional growth.*

Стаття надійшла до редакції 03.03.2020

Рецензент: доктор педагогічних наук, професор, дійсний член (академік) НАПН України М. О. Носко